

— अपि dass.: रत्नसो ग्रीवा अपि कृत्तामि VS. 5, 22. AV. 10, 1, 21. TS. 6, 1, 6, 4. ÇAT. Br. 3, 5, 4, 5. 6, 1, 5. 4, 5, 2, 6.

— अथ dass.: कृत्ताग्निरग्रीवा एवावकृत्य प्रत्यानहति ÇAT. Br. 3, 3, 4, 8. 2, 4. KĀTJ. ÇR. 25, 10, 6. वस्त्रावकृतम् 8, 3. 26, 4, 2. Suçr. 2, 337, 15. vernichten: निघ्नघ्नः परमेष्ठासाः सर्वोत्तान्निशितैः शरैः । आ गर्भादवकृततः MBh. 1, 6810. — caus. abschnneiden lassen: स्थाप्यं वास्यावकर्तयेत् M. 8, 281. — Vgl. अवकर्त fgg.

— उद् ausschneiden, abschnneiden: त्वच उत्कर्त (absolut.) प्रकिरति ÇAT. Br. 13, 7, 4, 9. शोषाण्येवावकृत्य 6, 2, 4, 7. अस्थान्युत्कृत्य जुहोति ved. P. 7, 1, 76. Sch. KAUC. 44. स्वयं वा शिख्रवृषणावकृत्य M. 11, 104. JĀG. 3, 259. MBh. 1, 5938. 3, 2006. 10585. 10590. 13293. fg. 17207. 17215. 13, 2067. R. 3, 25, 7. 73, 39. 5, 8, 11. 27, 3. Suçr. 1, 60, 12. 2, 269, 19. 336, 17. KATHĀS. 7, 94. Bhāg. P. 6, 12, 32. ausreissen, abreissen: गताम् — उत्कृत्य — विसर्ज्य तां भुवि 4, 5, 2. 9, 4, 46. zerschneiden, zerlegen (ein Thier), niedermetzeln: एतस्य (मृगस्य) उत्कृत्यमानस्य Hit. 21, 14. तस्मिन्नामश-रोत्कृते बले महति रत्नसाम् Ragh. 12, 49. — Vgl. उत्कर्तन.

— समुद् ausschneiden: स्वशरीरात्समुत्कृत्य कवचम् MBh. 1, 4408.

— उप beschneiden: अर्धपृष्ठा बुद्धिर्सेपनान्वैद्यान्वानर चापलात् । यत्किंचन प्रलापी त्वं वाक्शौर्यकृतसि R. 4, 17, 5.

— नि niedermetzeln, niederreissen, wegschneiden, abschnneiden, abhauen, abreissen, zerschneiden, zerhauen KĀTJ. ÇR. 7, 2, 8. Suçr. 1, 60, 18. शिरांसि चास्य — त्रिभिस्त्रिभिः शरैस्तीक्ष्णैर्यकृतत् R. 3, 33, 36. 73, 4. Daçak. in BENF. Chr. 198, 12. शिरा हि मे शरीरस्यो बहु मर्म निकृत्तति R. 4, 21, 6. Prab. 83, 3. मूलं निकृत्तति R. 4, 20, 18. PĀNĀT. II, 43. क्षालयन्पि वृक्षाङ्गीमदीवेगो निकृत्तति Hit. IV, 59. तानिषून्यतितान्महौरनेकैर्निकृत्तुः R. 6, 19, 65. आयुरस्य निकृत्तामि MBh. 13, 5027. निकृत्तन्निव मानसम् BHATT. 7, 11. med. sich beschneiden, z. B. die Nägel: पा नखानि निकृत्तते TS. 2, 5, 4, 7. ÇAT. Br. 3, 1, 2, 2. auch gleichbed. mit dem act.: शिरसो — च-क्रेण — न्यकृतत MBh. 3, 13581. Vid. 242. तानसुरगणान्यकृतत MBh. 1, 1181. 14, 333. — सापकैः — निकृता रत्नसाः R. 3, 31, 22. 6, 18, 42. 28, 2. नि-कृता इव पादपाः 3, 31, 48. 4, 16, 1. MBh. 13, 1982. वृक्षा इवायुधविघातनिकृत-मूलाः Suçr. 1, 352, 10. DRAUP. 5, 24. रथध्वजः R. 6, 91, 12. यामीशतानि गेह-नि निकृत्तानोव कृत्यया MBh. 13, 2490. निकृता भुजौ R. 3, 75, 8. 24, 23. 28, 6. 31, 21. 5, 56, 61. MBh. 3, 806. 15989. Ragh. 7, 55. Bhāg. P. 4, 11, 5. मांसं निकृतम् R. 2, 96, 38. वाणान्सहसा निकृत्तानिकृतभोगानिव पद्म-गेन्द्रान् 6, 36, 76. — caus. beschneiden lassen ÇĀNKH. ÇR. 18, 14, 19.

— विनि zerhauen, abhauen, abreissen: विनिकृत्तानि दृश्यते शरीरा-णि शिरांसि च MBh. 3, 11714. विनिकृतभुजस्कन्ध 16488. R. 3, 31, 48. वि-निकृत्य तमः सूर्यं यदेकाच्युदितम् MBh. 3, 14443.

— निम् ausschneiden, losschneiden, abtrennen, lösen: यथाविद्धं नि-ष्कृतति TS. 2, 3, 12, 3. 6, 8, 4. निर्गा अकृतत् RV. 9, 108, 6. निस्त्रिणि सा-कमुद्धरेकृतत् 10, 67, 5. तं शल्पं निरकृतन् ÇAT. Br. 1, 7, 4, 4. 11, 2, 6, 7. PĀR. GĀHJ. 1, 3. अलावुमध्यान्निकृत्य वीजम् MBh. 3, 8846. भुजं मूले खड्गेन निरकृतत 15736. zerhauen, niedermetzeln: अन्यान्खड्गेन निरकृतत 1, 2835.

— परि rings umschneiden, beschneiden: ऋषयस्येव परिशासं परिकृत्य परि त्वचः AV. 5, 14, 3. अधिपवणं परिकृतम् ÇAT. Br. 3, 5, 4, 23. KĀTJ. ÇR. 8, 3, 26. मूलं न परिकृतति R. 6, 39, 21. abschnneiden von, ausschlies- II. Theil.

sen aus: गणानं गणिकात्रं च लेकेभ्यः परिकृतति (d. i. den der sie ge- niess) M. 4, 219.

— प्र abschnneiden: बालान् AV. 12, 4, 7. स्वधित्तिना प्रकृत्य KAUC. 44. zerschneiden, nach der 1sten Kl.: गृहीत बध्रीत प्रकर्तितं पचाम खा- दाम च भीमसेनम् MBh. 3, 11383.

— वि aufschneiden, einschneiden, zerschneiden, zerlegen, zerreißen: वलं कोरेणैव वि चकर्ता रवेण RV. 10, 67, 6. 68, 8. वि पर्वशश्चकर्त गार्मि- वासिः 79, 7. 8, 45, 30. वि दस्यूर्योनावकर्तः 1, 63, 4. विकृत्यमाना AV. 12, 5, 28. पत्रैव क्व च कुशो विकृतति तत एव लोहितमुत्पतति ÇAT. Br. 3, 1, 2, 16. 8, 3, 10, 37. 12, 9, 1, 3. पृष्ठे ऽस्य न्यपतद्गो नवैश्च विचकर्त सः R. 3, 56, 39. कुञ्जरान्कुञ्जरोरुहान्पदातीव्रयिनो रथान् । आसुत्यासुत्य दशनैर्न- विश्च विचकर्तिरे ॥ 6, 19, 10. केशान्कर्णास्तथाक्षीणि नासिकां च प्लवंगमाः । रत्नसो दशनैस्तीक्ष्णैर्नविश्च विचकर्तिरे ॥ 73, 14. Nach der 1sten Kl.: कर्तव्यं वासो विकर्तयेत् wie könnte ich das Kleid zerschneiden? N. 10, 17. — caus. dass. was das simpl.: पिङ्गलकावरनखरविकर्तितशरीरः PĀNĀT. 91, 5.

— अधिवि s. अधिविकर्तन.

— सम् zusammenschneiden, zerschneiden: पानि मांसानि संकृत्य सं- न्यासुः ÇAT. Br. 3, 1, 2, 4. शस्त्रसंकृतगात्र MBh. 3, 17214. शरसंकृतमर्मन् R. 3, 25, 6.

2. कर्त्तृ, कर्णति den Faden drehen, spinnen: या कृणति तस्यै क्लीवो या रज्जुं सूजति तस्या उद्धर्तुकः (जायते) TS. 2, 5, 4, 7. कृणति वा वयति वा ÇAT. Br. 3, 1, 2, 19. या अर्कृतन्वयन्याश्च तन्नरे AV. 14, 1, 45. अथ यत्रैत- त्सृजत्योर्वा कृतत्योर्वा नाना तत्तुं संसृजतः KAUC. 107. मास्वाकृतन्नपसो ऽतन्वत Nir. 3, 21 aus dem MAITRĀJANĪYAKA. PĀR. GĀHJ. 1, 4. Von der sich windenden Schlange: विपृच्येतु कृतति AV. 1, 27, 2. — Nach Dhātup. 29, 10 = वेष्टन umgeben, kleiden; कृत = वेष्टित H. an. 2, 164 (falsch- lich चेष्टित). MED. t. 12 (falschlich कृत). — Vgl. 2. कर्तन und तर्कु (für कर्तु).

— उद् 1) durch Drehen dehnen, fortspinnen: पुमां एनं तनुत् उत्कर्ण- ति पुमान्वि तन्वे अग्निं नाकै अस्मिन् RV. 10, 130, 2; vgl. AV. 10, 7, 43. — 2) auseinanderdrehen, auflöckern, auflösen: यथा आतो ऽविमुच्यमान उ- त्कर्तयेतैव यजमाना उत्कर्तयेन् wie ein ermattetes Zugthier, wenn man es nicht ausspannt, sich herauszuwinden sucht (aus dem Geschirr) oder sich auflöst (in Erschöpfung) Ait. Br. 6, 23. Sij.: = उच्छिद्येत (also von 1. कर्तु) und विनश्येत्.

— परि umwinden: आस्तां ज्ञात्वा उदरं संसयित्वा कोषं इवावन्धः परि- कृत्यमानः wie eine aus dem Bande gegangene Tonne umwunden (mit Tüchern u. s. w.) AV. 4, 17, 7.

3. कर्त्तृ (v. l. कर्त्र, कर्त्र), कर्तयेति lösen Dhātup. 35, 60.

कर्त्तृ (jüngere Form गर्त) m. Grube, Loch Naigh. 3, 23 parox.). अपि कर्तमवर्तयो ऽयं जून् RV. 1, 121, 13. त्राधं कर्ताद्वपेदो यजत्राः 2, 29, 6. 9, 73, 8, 9. AV. 4, 12, 7. Ait. Br. 8, 11. MAHĀNĀR. Up. in Ind. St. 2, 86. कर्ता- द्क ऀÇV. GĀHJ. 4, 2 — Wohl von 1. कर्त्तृ.

1. कर्तन (von 1. कर्त्तृ) 1) n. das Schneiden, Abschnneiden, Abhauen H. 372. an. 3, 363. MED. n. 47. गुल्मगुच्छनुपलताप्रतनौपधिवोरुधाम् JĀG. 2, 229. शिरसः Hit. II, 119. कर्णादिकर्तन JĀG. 2, 286. — 2) f. कर्तनी Scheere Wils.

2. कर्तन (von 2. कर्त्तृ) n. das Spinnen TRUK. 3, 2, 16. H. an. 3, 363. MED. n. 47. तर्कुः कर्तनसाधनम् H. 911.